

De andere kant

Ingrid van de Kastele

Taalcoach en meer

Copyright © 2018 Ingrid van de Kastele
Auteur: Ingrid van de Kastele

Omslagontwerp: Ingrid van de Kastele

ISBN 9789402176537

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De andere kant
2018

Inhoud

Ken je dat gevoel?	6
Voor wie?	8
Kennis maken	11
Verschillende termen	12
En dan?	14
Het begin	16
Nour	18
Interpretaties	21
En verder	24
Taim	27
De kinderen	31
Nieuwe ervaring	36
Yara	38
Guda	43
Ahmed en Leila	48
Naima	53
Raneem	58
Aan tafel!	61
Taalscholen	63
Het huiswerk	67
De examens	70
Nog meer examens	77
Het platform	82
De columns	85
Oh, werkt dat hier zo?	89
Welkom!	92
Leesmaatjes	96
Stage	100
De Participatieverklaring	102
De woonomgeving	109
De wandelgangen	112
Gedachtes	115
Gwoon	116
Tsja	119

Ken je dat gevoel?

Ken je dat gevoel? Dat je van alles en nog wat mee maakt en denkt: daar kan ik wel een boek over schrijven! Dat dacht ik ook en ik heb het gedaan. Het resultaat daarvan heb je nu in handen. De afgelopen drie jaar heb ik veel nieuwe ervaringen opgedaan in een voor mij nieuwe wereld. Vrijwilligerswerk, met als basis taalcoach zijn voor vluchtelingen. Ik kreeg te maken met allerlei zaken. Positief en negatief en ik schrijf over mijn ervaringen in beide gevallen.

Over wat ik ervaren heb met, in hoofdzaak, Syrische vluchtelingen en hoe ik aankijk tegen de weg die zij af moeten leggen om het doel te bereiken: Een zelfstandig leven leiden in Nederland. Daar komt de titel vandaan: Aan de andere kant. Ik hoop dat je bij het lezen af en toe denkt: 'Van die kant had ik het nog niet bekeken'.

Er is al ongelooflijk veel geschreven rond het thema vluchtelingen. En ik realiseer me goed dat ik maar een héél klein stukje belicht. Wat ik meemaak met de mensen waar ik over schrijf, zijn bovendien kleine problemen als je bijvoorbeeld kijkt naar de vluchtelingen die nog in kampen in Libanon, Turkije, Griekenland enz. enz. wonen. In tegenstelling tot die mensen hebben de mensen waar je over gaat lezen in dit boekje al een status, woonruimte en enigszins zicht op een toekomst. Wat kan ik nog toevoegen?

Mijn invalshoek is het leren van de taal; mijn taal, Nederlands. Ik ben er met andere ogen naar gaan kijken. Hoe ingewikkeld onze taal is. Hoe belangrijk in het algemeen taal is. Natuurlijk weet iedereen dat, maar soms word je je van zaken opeens bewust. Hoe

je hele toekomst van, het al dan niet voldoende beheersen van, een taal kan afhangen. Mijn bedoeling is om het gemakkelijk leesbaar te maken en om begrip voor de moeilijkheden te kweken aan de hand van praktijkvoorbeelden door mijn ontmoetingen met mensen die mijn taal moesten leren. Taal was de 'binnenkomer' en praten het doel. Met als uiteindelijk doel de benodigde examens halen.

De gespreksonderwerpen waren divers. Regelmatig kwam de Islam ter sprake, vooral omdat de daarbij behorende levenswijze zo verweven is met de manier van leven van de meeste mensen die ik ontmoette. Ik vertel erover daar waar het in de ontmoeting een rol speelde. Ikzelf kende de Islam uit de boeken, maar nu kreeg ik er mee te maken in de praktijk.

Voor wie?

Voor wie schrijf ik en wat wil ik bereiken? Dat was van alle mensen, die ik bij het schrijven raadpleegde, de vraag. Tijdens het schrijven, merkte ik dat ik eigenlijk vooral schrijf voor de mensen die er niet veel van weten. De mensen die wetenschappelijke artikelen, verslagen, statistieken en studies over dit onderwerp niet lezen, maar ook in de praktijk van het dagelijks leven weinig of niets te maken hebben met vluchtelingen. Of hun ogen ervoor sluiten. De mensen die af en toe een kop in een krant zien staan over vluchtelingen. De mensen die denken: 'Het zal wel'. Of: 'Alweer over vluchtelingen'. Of: 'Vluchtelingen in mijn gemeente?' En dan opeens: 'Vluchtelingen in mijn straat?!' Hoewel er in mijn gemeente straten zijn, waar nooit vluchtelingen zullen komen wonen.

Laatst las ik op een Facebooksite voor inwoners van mijn gemeente in een reactie op een bericht: "Wonen hier eigenlijk wel vluchtelingen? Ik zie ze nooit". Tsja, het zijn net mensen.

Zoiets lezen, snijdt mij door de ziel. Ik sprak iemand die zei: 'Ja, er woont zo'n hoofddoek bij mij op de hoek. Ze loopt altijd alleen rond met een buggy en een kind'. Ik vroeg of hijzelf wel eens hallo of zoiets zei tegen de vrouw. "Nee, waarom?" "En als het nou een nieuwe Nederlandse buurvrouw was?" Toch een stilte.

Dat zijn onder andere de mensen waar ik voor schrijf. Wat mij opviel, was dat ik opeens voor de één: "Iemand die die vluchtelingen helpt" werd en voor de ander "Iemand die vluchtelingen helpt." Eén woordje minder, maar een groot verschil. Maar als mensen die een vinger in de pap hebben het toevallig lezen en aan het denken worden gezet, is dat mooi

meegenomen. “Eigenlijk toch dom, gek, raar, vreemd dat we dat zo regelen? En ik werk daar aan mee?” Misschien komt dit meer binnen dan een rapport, verslag of statistiek.

Een andere belangrijke groep waar ik voor schrijf zijn de mensen die erover denken vrijwilligerswerk te gaan doen dat te maken heeft met vluchtelingen. Een citaat uit een korte en bondige reactie die ik kreeg na de eerste opzet van dit boekje. Mooier had ik het zelf niet kunnen zeggen en mede de stimulans die ik nodig had om door te gaan:

“Dit vind ik nou echt een boekje dat door iedereen gelezen moet worden, die nog een laatste duwtje nodig heeft om als vrijwilliger aan de slag te gaan. Of je nou taalcoach wilt zijn of op een andere manier je steentje wilt bijdragen aan het inburgeren van nieuwkomers. Je wordt er als lezer enthousiast van, maar je weet ook meteen dat de dingen anders lopen dan je zou verwachten.”

Ook schrijf ik voor mijn familie, vrienden en kennissen. “Ik heb het druk. Met vluchtelingen.” “Ja, en? Wat doe je dan?” De stijl van dit boekje is daardoor geworden alsof ik met koffie of een wijntje tegenover je op de bank zit en aan jou vertel wat ik mee maak, denk en ervan vind. Verwacht door deze stijl dus geen literatuur. Spreektaal blijkt mijn schrijfstijl te zijn. Sommige onderwerpen heb ik aangevuld met officiële taal uit fragmenten van websites om zaken te verduidelijken. En soms komt mijn privéleven om de hoek kijken.

Ik schrijf voor de mensen óver wie ik schrijf. Niet specifiek deze personen, maar degenen die ik in het boekje noem: “De nieuwe Nederlanders”. Ik hoop dat ze enige steun voelen als ik beschrijf hoe een Nederlander kijkt naar wat zij moeten leren. Dat er begrip is voor de taalmoeilijkheden die ze tegenkomen op weg naar hun doel.

En ik schreef voor mijn moeder. Ze woonde, tijdens het schrijfproces, in een verzorgingshuis en ik was niet het type

dochter dat op vaste tijden langs kwam. Misschien lezen haar mede bewoners het, want die zeiden graag op meelijwekkende toon tegen mijn moeder: “Jouw dochter komt ook niet vaak hè?” Mijn moeder zei dan: “Die doet duizend andere dingen die nuttiger zijn dan hier bij mij zitten”. Die duizend andere dingen heb ik opgeschreven en de eerste drukproef heeft ze kunnen lezen.

Ik maakte meer uren dan in de tijd dat ik een betaalde baan had en stortte mij erin.

In de loop van de tijd, door steeds meer te ervaren, horen, lezen en leren, kwam mijn kritische kant naar boven. Kwamen er steeds meer vragen wat betreft het leren van de taal. Wie de lesboeken schrijft voor de taalmethodes. Wie de vragen bedenkt voor de examens. Wie bepaalt wat je moet weten om ingeburgerd te zijn. Wat als ‘Kennis van de Nederlandse Maatschappij’ wordt beschouwd. Als ik jonger was geweest, had ik mij er op een andere manier ingestort. Hogerop. Richting Den Haag om het maar even zo te noemen.

Kennis maken

Eerst maak je kennis met de mensen waar ik contact mee heb. Waar ik thuis kom, of zij bij mij, om taalles te geven. Maar vooral om te praten, praten, praten. In het Nederlands natuurlijk. Soms naar aanleiding van één woordje, plaatje, stukje tekst of een vraag van hen aan mij of andersom. Of de filosofische vraag die op het labeltje van een theezakje van een bepaald merk staat. Ik bedenk zelden van tevoren hoe de les wordt ingevuld. Het gaat bijna altijd vanzelf. Niet over iedereen is een hoofdstuk geschreven; wel komen sommige voorbeelden voort uit de lessen en ontmoetingen met hen. Het is een beperkt aantal mensen en vooral Syriërs, vandaar dat dit boekje verre van compleet is. Daar ben ik mij van bewust. Mijn verhaal geeft slechts een indruk.

Veel praktijkvoorbeelden die ik tegenkwam in de taallessen. Er is een enorme variëteit in lesboeken en ze verschillen in opbouw. Ik vertel over de examens, de huiswerkopdrachten en de taalscholen. Je kunt, als je in dat soort nieuws geïnteresseerd bent, veel lezen over de kritiek die er is en dat het allemaal anders moet, maar ik denk dat als je er niets mee te maken hebt, je geen idee hebt wat bijvoorbeeld de examens inhouden.

Ik vertel over een platform, dat werd opgericht in mijn gemeente, om vluchtelingen te helpen. Daar nam ik deel aan en er vloeiden acties uit voort waar ik mijn steentje aan bij droeg. Door mijn deelname aan dit platform liep ik tegen weer heel andere zaken aan. Daar schrijf ik ook over. Waar ik mij over verbaasde. Een andere andere kant. Ik schrijf kort over de huisvesting, wat ik hoorde in de wandelgangen over enkele andere gemeentes en tot slot nog gedachtes die bij mij op kwamen.

Verschillende termen

Zoals gezegd: mijn kritische kant is er wel degelijk. Ik heb zeker mijn bedenkingen bij sommige nieuwe inwoners, slik niet alles voor zoete koek en medelijden staat echt niet bovenaan mijn lijstje. Hoewel ik, bij wijze van spreken, medelijden heb met het denken van sommige Nederlanders, die ongenueanceerde uitspraken doen: “Die vluchtelingen die alles maar cadeau krijgen”. De mensen die zich niet realiseren dat er een andere kant is. De mensen die mij bekijken als ‘iemand die die vluchtelingen helpt’.

Ik moet er niet aan denken alles in mijn leven achter te moeten laten, mijn (foto) boeken, mijn vrienden, mijn familie, mijn huis, mijn.... Alles! En in een land te komen, waar ik niemand kan verstaan en geen krant kan lezen en niet kan werken omdat ik de taal niet spreek. Mijn hand moet ophouden, terwijl ik thuis een luxe leven leidde omdat ik zelf goed geld verdiende na een afgeronde universitaire studie. In een flat moet wonen met drie volkomen vreemden. Dat doet toch niemand voor de lol?

Het bleek dat er in de diverse groepen waarin ik terecht kwam, die met dit werk te maken hebben, verschillende termen worden gebruikt. Nieuwe inwoners, nieuwe Nederlanders, statushouders, vluchtelingen. De term asielzoekers komt niet voor in dit boekje, want als de mensen eenmaal in een gemeente woonruimte hebben gekregen, zijn ze geen asielzoeker meer. Dan hebben ze een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd. Degenen die ik heb leren kennen, hebben die status en zijn dan statushouders en wonen in een gemeente. Ik moet denken aan een reportage die in de zomer van 2017 op tv was over de vierdaagse in Nijmegen. Er liep een